

bizzeffe), però una altra sembla com a expressió de l'autor («fior di pietra a bizzeffe»). Que en part vagi passar per la lingua franca dels ports de Sicília, Gènova i Alger, és realment probable, sobretot pel que fa al francès; que aquest fos l'únic vehicle per al català i l'italià és ja molt més discutible. De tota manera no sembla que pugui haver quedat en aquestes llengües des de la dominació musulmana de Sicília i les nostres illes; més aviat pot haver-hi transmissió marina per comerciants i navegants, o bé això combinat localment amb les altres dues vies; encara que un noble i general il·lustre com N'Àiamans l'usí amb un somriure, és difícil que ho fes si el passat del mot fos només recent i de la baixa marineria.

¹ *Cos' è un vocabulario*, 82-3, i *Lingua Nostra* VI, 10. — ² Alguna cosa deu significar el que manqui en Beaussier, Lentin, Brunot (*Textes ar.*), i no cal dir que en fonts més antigues com Penrice, Dieterici, Soleyman, Belot, Lerchundi (que solament dóna els adv. sinònims *be l-kélra*, *be z-záid*), ni Dozy (que només el recull de Boqtor). — ³ I fins en cita una frase figurada, on sembla haver arribat translàticament a usar-se per a 'durablement, molt de temps'. — ⁴ No en Dozy ni en altres obres autoritzades. Un *zúfi* nom de planta sembla ser manlleu del greco·llatí *hy(s)opus*. Un parell de formes verbals que hi cita Belot tenen significat poc clar i incoherent, i de tota manera no figura en Dozy ni altres fonts antigues. — ⁵ El que és verament conegut és l'arrel *zaff* per a 'anar de pressa', 'gent en marxa' (> 'colla o tropa', 'comitiva') (ja a l'Iraq en el S. x, i en dicc. clàssics i fonts vulgars i medievals: Dieterici, Dozy, Beaussier, Belot), i d'ací podria extraure's la idea de 'munió', possiblement expressada per deverbals com *záff* i *zuff*; crec que fóra possible el canvi de *záff* en *záf* en algun parlar vulgar, però cal que els dialectòlegs arabistes ho esbrinin millor. El mateix cal dir de dues altres possibilitats que s'entreueuen. Suposar una metàfora sexual argòtica de *bi z-zebb* (també *bi z-zubb*) 'pel membre viril' (veg. *atzeb* en *BDC* XXIV, 27), com si diguéssim 'al carall', 'una carallada de', fóra també concebible pel sentit i amb l'avantatge de recolzar en la variant *betzeb* usada per Togores, Amengual i Moll, i en la pertinença del mot a la lingua franca. Ara bé tan possible és en els arabismes que una *-b* es torni *-f* (*mostassaf*, *garrofa*, *Rafelguaraf*) com que *-f* passi a *-p* (o *-p-*) (*cadaf* > *cadap*, *Benicalap*, *matalap*, cf. *BDC* XXIV, 69); d'altra banda la *-bb* podria canviar-se en *-b* simple i després *-v* quan anava entre vocals (*atzavara*, *alcova*). Si combinant els dos fets *-bb* podia arribar a *-f*, i això ja en l'àrab vulgar d'Àfrica, és ja molt menys segur. Finalment Bloch (guiat segurament per algun erudit moro o arabista) afirma que *bi z-záf* prové d'un «ancien *bi gízáf* en bloc, en tas». Hi hauria, doncs, pronúncia vulgar contracta *bi-gízáf* amb assimilació; i realment els parlars magrebins presenten contraccions comparables en l'interior dels mots: si això és possible en aquesta posició i més si hi hagués article darrere

el *bi-* està també condicionat a un coneixement més complet dels parlars de la zona. Realment Beaussier dóna *guzáf* (variant *giz-*) «en bloc, sans vérifier le poids», *bai° bi-l-g-záf* «vente à forfait», i el verb *gázaf* «parler par conjecture, acheter en bloc» és una arrel ben coneguda.

Betzèria, V. DCEC (BECERRO, n. 3) *Betzo*, V. *esbotzar* *Betzoar*, V. DCEC (BEZOAR) *Betzol*, V. *esbotzar* *Beuna*, V. DCEC, s. v.

BEURE, del ll. BÌBÈRE id. □ 1.ª doc.: orígens de l'idioma (*Homilies d'Organyà*, etc.).

«Nostre Séyner trobam que él dejunà XL dies e XL nultz, que anc no *beg* ne mengà, e enaprés sí ag fam» (5v2.20). De totes les formes verbals tenim abundants exemples des dels textos més antics, Jaume I, R. Llull, les *Vides Ross.*, etc., que no escau analitzar ací, essent cosa pròpia de la morfologia històrica i no del diccionari. Tampoc no ens cal analitzar per menut les variants fonètiques. Ho és netament i ben antiga *boure*, que s'ha de mirar com a resultat de la pronúncia de tipus «balear», *báurə*, que fou comuna a l'Edat Mitjana entre aquest dialecte, el rossellonès i tot el català oriental; en la qual el timbre, sempre mixt — un poc labiovelar — de la *š* es combinava amb l'acció netament labialitzant del fonema precedent i el següent.

Gens estrany, doncs, que s'estengui avui a una faixa Sudest d'Eivissa (Sant Joan, Sant Jordi i Sant Carles), i a dues amples rodones (de l'Orient i del NO.) de Mallorca (Manacor-Felanitx-Santanyí, etc., i Puigpunyent-Bunyola-Orient) i sens dubte encara a d'altres zones balears (on diuen *bóurə*, *bóu*, *bówon*, etc., *BDLC* IV, 220), i que a l'Edat Mitjana es trobi no sols en Llull (per ex. *Merav.* II, 149; *Contempl.*, 135; doc. de 1362, cit. *AlcM*), sinó també en textos que no es poden localitzar clarament, com la *Filla de l'Emp. Costanti*: «manà que li fos bé donat a menjar e a *boura*» (*NCL.* XLVIII, 86). La fraseologia és variadíssima i la deixarem per als diccionaris *AlcM*, *DAG.*, etc., que en donen molta. Hi ha casos de grups fraseològics estereotipats i de sentit molt singular que tendeixen a pendre el valor de veritables verbs nous: també això val més deixar-ho per a aquells diccionaris.

Exceptuem el grup següent, entorn de la idea de 'devorar un afront, retirar una cosa dita, perdre el que un té'. «Qui pren muller fembra que no sap qui serà --- Oh mesquí --- e quina mort t'as procurada --- aytal peguea com has feyta, aytal l'hauràs a *beure* e a pair, per aventura mentre visques!», Eiximenis, *Dones*, cap. 28, A 27v2; llengd. i prov. *la m'à calgut beure* «dévorer cet affront» (*TdF*); «se i faiz folor, *beu-la-m* eu eis / car ben es dreitz qu'eu eis la *beva*», *Flamenca*, 4051-2, «mas en Felips volc may *beure* l'offensa», S. XIII (PSW); i especialment *beure's el seny* o *l'enteniment*, 'fer follies, perdre el bon seny', molt usual en el Princ. i Mall. (Tomàs Aguiló en *AlcM*, loc. H), igual que a Menorca (Ferrer Guinart, *Rond. de Men.*, p. 214); com fr. ant. *boivre son sens*